

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 87 0 П 000150 17 Рев
Бања Лука, 28.02.2018. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Росе Обрадовић, као предсједника вијећа, Горјане Попадић и Сенада Тице, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељица-противтужених Г.Ј. из З., Г.К. из Р. и Ј. И. из П., све заступане по пуномоћнику Р.Ј., адвокату из Д., против туженог-противтужитеља М.И. из П., заступан по пуномоћнику Н.К., адвокату из Т., те тужене Н.К. из И., ради утврђења, одлучујући о ревизијама тужитељица-противтужених и туженог-противтужитеља, изјављеним против пресуде Окружног суда у Добоју број 87 0 П 000150 17 Гж 2 од 23.5.2017. године, на сједници одржаној дана 28.02.2018. године донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизије се усвајају, укида се пресуда Окружног суда у Добоју број 87 0 П 000150 17 Гж 2 од 23.5.2017. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Првостепеном пресудом Основног суда у Теслићу број 87 0 П 000150 14 П 3 од 28.11.2016. године утврђено је да заједничку брачну тековину родитеља парничних странака чине некретнине уписане у пл. ... к.о. П., са саграђеним објектима, те да њихов допринос у стицању истих износи по $\frac{1}{2}$ дијела, па су тужени обавезани да трпе укњижбу мајке странака у јавним књигама као сувласнице ових некретнина са наведеним дијелом. Слиједом тога поништен је тестамент оца парничних странака од 04.7.2002. године у дијелу којим је исти располагао сувласничким дијелом који припада мајци странака по основу брачне тековине. Одбијен је тужбени захтјев за утврђење да је овим тестаментом повријеђен нужни насљедни дио тужитељица-противтужених (даље: тужитељице). Истом пресудом утврђено је да је тужени-противтужитељ (даље: тужени) сувласник са $\frac{1}{2}$ дијела породичне куће и помоћних дворишних објеката, који су поближе описани у изреци те пресуде, те да је власник са $\frac{1}{1}$ дијела љетне кухиње, који су објекти саграђени на кч.бр. ... уписана у пл. ... к.о. П., слиједом чега је наложена његова укњижба у јавним књигама, уз истовремено издвајање објекта љетне кухиње из заоставштине оца парничних странака. Са преосталим дијелом противтужбеног захтјева тужени је одбијен. Тужитељице су обавезане да туженом накнаде трошкове парничног поступка у износу од 117,50 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Добоју број 87 0 П 000150 17 Гж 2 од 23.5.2017. године жалбе тужитељица и туженог су одбијене и првостепена пресуда потврђена.

Благовремено изјављеном ревизијом тужени побија другостепену пресуду због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права те предлаже да се обје нижестепене пресуде преиначе тако што би захтјеву противтужбе било удовољено у цијелости, уз истовремено одбијање тужбеног захтјева, или да се побијана пресуда укине и предмет врати на поновно суђење.

И тужитељице су изјавиле ревизију против другостепене пресуде због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се та пресуда преиначи или укине.

Одговори на ревизије нису поднесени.

Ревизије су основане.

Предмет спора је тужбени захтјев тужитељица за утврђење брачне тековине родитеља парничних странака и повреде њиховог нужног насљедног дијела те захтјев противтужбе туженог за утврђење да је по основу поклона и заједничког привређивања у породичној заједници стекао право својине односно сусвојине на некретнинама које представљају заоставштину пок. оца парничних странака.

Одлучујући о захтјевима тужитељица и туженог, а на основу резултата доказног поступка, нижестепени судови су утврдили: да су парничне странке рођене сестре и брат; да су родитељи странака закључили брак 1953. године; да је отац странака био запослен и остваривао добра примања, док је мајка била домаћица и бринула се о дјечи те обављала кућне и пољопривредне послове; да је у току брака 1960-тих година саграђена стара кућа приземница у којој су живјеле парничне странке са својим родитељима, а да је у периоду од 1971. до 1977. године саграђена нова кућа; да је 1975. године дјед странака поклатио њиховом оцу одн. свом сину земљиште на којем су саграђене наведене куће и да је тај уговор проведен у јавним књигама; да су тужитељице и тужена Н.К. (даље: тужена) након пунољетства напустиле породичну заједницу, док је тужени остао живјети са родитељима и након женидбе; да је судски овјереним уговором о поклону од 06.9.1985. године отац поклатио туженом спрат нове куће, али да тај уговор није било могуће провести у јавним књигама; да је тужени реновирао спрат куће и у њега се уселио те да је реновирао и приземље у које су се уселили његови родитељи након што се исти оженио почетком 1986. године; да је тужени касније опремио и поткровље куће, а све радове је изводио уз сагласност родитеља; да су тужени и његов отац заједно саградили радионицу са гаражом, а да је љетна кухиња изграђена искључиво средствима туженог; да је 1991. године у поступку излагања некретнина на јавни увид отац странака изјавио да су он и тужени сувласници нове породичне куће са ½ дијела; да је мајка странака умрла 1999. године и да иза ње није расправљена заоставштина обзиром да није била укњижена као власник било какве имовине; да је отац странака 04.7.2002. године сачинио судски тестамент у коме је навео да га тужени пази и служи, ради чега му оставља парцелу кч.бр. ... са новом кућом и дворишним објектима, а да кћеркама тј. тужитељицама и туженој оставља на једнаке дијелове стару кућу приземницу, док ће све остале некретнине парничне странке наслиједити у складу са законом; да је отац странака умро 2004. године, а да је оставински поступак иза његове смрти прекинут јер су тужитељице оспориле наведени тестамент; да је након очеве смрти тужени поново реновирао и доградио нову кућу; да оставински поступак иза дједа

странака, који је умро 1992. године, није окончан, а да све странке по праву представљања улазе у круг његових законских насљедника.

На темељу ових чињеница нижестепени судови су закључили да све некретнине уписане у пл. ... к.о. П., укључујући саграђене објекте, представљају брачну тековину родитеља парничних странака са по $\frac{1}{2}$ сувласничког дијела, ради чега отац странака није могао тестаментом располагати са сувласничким дијелом мајке странака. Како тужитељице нису провеле доказе на околност вриједности расположивог и нужног дијела заоставштине оца странака, сагласно чл. 29. и 31. Закона о насљеђивању („Службени лист СР БиХ” број 7/80 и 15/80, даље: ЗН), није доказано да је спорним тестаментом повријеђен њихов нужни насљедни дио. С друге стране, ови судови прихватају као ваљан уговор о поклону закључен између туженог и његовог оца па сматрају да је по основу тога тужени стекао право сувласништва од $\frac{1}{2}$ дијела на новој породичној кући и парцели на којој је иста саграђена, док је на дворишним објектима (гаража и радионица) по основу заједничког рада и привређивања у породичној заједници такође стекао право сувласништва од $\frac{1}{2}$ дијела, а да је на љетној кухињи стекао право својине са $\frac{1}{1}$ дијела будући да су овај дио противтужбеног захтјева тужитељице признале.

Нужни насљедници имају право на нужни дио заоставштине са којим оставитељ не може располагати (члан 29. став 1. ЗН). Нужни насљедни дио тужитељица (кћерке оставитеља) износи $\frac{1}{2}$ од оног дијела који би свакој од њих припао по законском реду насљеђивања (став 2. истог члана), а остатак заоставштине којим оставитељ може располагати по својој вољи је расположиви дио (члан 29. став 3. ЗН).

Одредбом члана 31. ЗН су прописана правила за утврђивање обрачунске вриједности заоставштине која служе за израчунавање нужног дијела сваког појединог нужног насљедника, а тиме и за утврђивање укупног нужног и расположивог дијела заоставштине када нужни насљедници, сматрајући да је њихово право на нужни дио повријеђено, ставе захтјев за остваривање овог права, какав су захтјев у овој парници поставиле тужитељице.

Сагласно горе наведеној одредби, обрачунска вриједност заоставштине садржи сва добра оставитеља (актива), умањена за вриједност пасиве, на шта се додаје вриједност поклоне. На основу вриједности овако утврђене заоставштине (чисте имовине) коју је оставитељ имао на располагању за свог живота, израчунава се вриједност нужног дијела који као цјелина треба остати нужним насљедницима, док је остала имовина оставитеља расположиви дио заоставштине.

Нужни насљедни дио се утврђује у односу на све ствари и права која се могу насљеђивати (члан 2. ЗН у вези са чланом 31. истог закона), а не само у односу на дио заоставштине, како су то тражиле тужитељице.

Преостали дио тужбеног захтјева се темељи на другачијем чињеничном и правном основу (стицање имовине у браку - чл. 269. до 274. Породичног закона- „Службени гласник Републике Српске” број 54/02 до 63/14), а противтужбени захтјев се темељи на институту стицања својине на основу правног посла и стицања у породичној заједници (правила имовинског права у вези са одговарајућим одредбама Закона о основним својинско - правним односима -

„Службени лист СФРЈ“ број 6/80 и 36/90 те „Службени гласник Републике Српске“ број 38/03). Из садржаја захтјева постављених у овом спору се фактички може закључити да обје стране (и тужитељице и тужени) сматрају да је њихов отац тестаментом располагао туђом имовином, само што тужитељице тврде да је отац незаконито располагао имовином која дјелимично припада и њиховој мајци, док тужени тврди да је он био власник имовине коју му је отац спорним тестаментом завјештао.

Нижестепене пресуде имају бројне недостатке, на које се основано указује у изјављеним ревизијама. Као прво, изреком првостепене пресуде је дјелимично усвојен и тужбени и противтужбени захтјев иако се ти захтјеви међусобно искључују. Овом изреком је утврђено, између осталог, да су родитељи странака сувласници са по $\frac{1}{2}$ дијела некретнина означених као кч.бр. ... и објеката саграђених на тој парцели, а истовремено је утврђено и да је тужени сувласник ових некретнина са $\frac{1}{2}$ дијела. То значи да је првостепеном пресудом утврђено да су три лица сувласници истих некретнина и да сваком од њих припада по $\frac{1}{2}$ сувласничког дијела, што математички није могуће. Због тога је изрека првостепене пресуде неразумљива и неизвршива, на шта је указано у жалбама странака, али другостепени суд није уопште расправио ове жалбене приговоре, а није одговорио ни на друге релевантне жалбене приговоре који се првенствено односе на неуредност противтужбе, неразумљивост одлуке о захтјеву противтужбе обзиром да је истовремено и усвојен и одбијен захтјев туженог да се утврди да је сувласник породичне куће са $\frac{1}{2}$ дијела, непостојање правног интереса тужитељица да се утврди да брачну тековину чине и оне некретнине које нису биле предмет тестаменталног располагања, прекорачење тужбеног захтјева и погрешну оцјену проведених доказа.

Дакле, побијана другостепена пресуда уопште не садржи разлоге због којих су одбијене жалбе изјављене против првостепене пресуде, па је захваћена повредама одредаба парничног поступка из члана 209. став 1. у вези са чл. 191. ст. 4. и 231. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“ број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП). Због тога се не може испитати законитост и правилност другостепене пресуде, ради чега је овај суд примјеном члана 249. став 1. ЗПП ту пресуду укинуо и предмет вратио другостепеном суду на поновно суђење.

Предсједник вијећа
Роса Обрадовић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић